Şehir Kültürü ve Şiir*

Şehir, kültürün ve medeniyetin oluştuğu yerdir; göçebelikten kurtulmanın, toprağa bağlanmanın ileri aşamasıdır. Şehri oluşturan unsurlar, kültürü ve medeniyeti de oluşturan unsurlardır. Şehir, tarihiyle, eğitimiyle, kütüphaneleriyle, güvenliğiyle, adalet sistemiyle, bir düzeni ifade eder. Ve tabii ki, incelmiş davranış birimlerini, geleneği göreneği de.

Şiir ve şehir ilişkisini incelemek, temelde şiir ve mekân, şiir ve kültür ilişkisini incelemektir; şiirin oluşumunda şehrin, şehrin oluşumunda şiirin etkisini incelemektir. Bu tür bir araştırma içine girmek, şiirli şehirlere ve şehirli şiirlere doğru bir yolculuğa çıkmaktır. Ama bütün bunlar, şiirin taşrada, köyde, kırsal kesimde olmayacağı anlamına gelmez. Şiir, şair neredeyse oradadır. Şiirin vatanı, şairin gönlüdür, benliğidir. O, bir hapishanede de olsa, ölümsüz eserler üretebilir. Bir kültür ortamı olarak şehir, pek çok yönden şiir için uygun bir ortamıdır. Şair şiiri, şehir de şairi doğurur, besler, büyütür, olgunlaştırır. Bunu şiirin kökenine de indirebiliriz. Şiir, dünyayı, insanı ve evreni anlamada, bilim ve felsefe yokken de vardı. Dolayısıyla o, insanın deneyim, birikim ve bilgisini ifade etme araçlarından biri olarak, hikmetin, bilgeliğin ilk ifade biçimini de oluşturur. Şiirin bu çok eski tarihi, şehri kuran, yasaları koyan ve geliştiren bilincin içinde vardır. Hatta bu bilinci oluşturan yapıdadır.

1. Bağlanma Biçimi

Şehir, yerleşmenin, bir yere ait olmanın, kendini bir yere ait kılmanın ifadesidir. Ona ulaşabilmek için, evden, mahalleden, köyden, kasabadan evrilerek geçmek; şehrin kültürünü, geleneğini, görgüsünü ve varoluş biçimini almak gerekir. Bu nedenle şehir sadece fiziksel bir mekân değil, yaşayan bir ruhtur da. Geçmiş zamanların birikimini kendinde barındıran, kültürün, asaletin, görkemin, zarafetin, nezaketin, ötekine ulaşma isteğinin ruhudur. Bu anlamıyla kültürü ve medeniyeti yaşayan, üreten, çoğaltan bir yapıdadır. Şehirler varoluşun ileri formudur; çünkü orada, bir hukuk ve düzen vardır. Herkes her şeyi değil, belli bir işi yapar. Kişiler kendi güvenlik ve adaletlerini kendileri sağlamazlar; onu üst bir kuruma devretmişlerdir. Bu da örgütlenmenin oluşmasına neden olmuştur. Yine kendi eğitimlerini kendileri sağlamazlar. Bir üst organizasyon içinde mektep, medrese, okul, üniversite gibi kavramlar da oluşmuştur. Şehir demek, çeşitli kültürlerin, bilgilerin birbirine karıştığı, fikirlerin düşüncelerin harmanlandığı mekân demektir. Şehir, eğitim ve kültür kurumlarıyla sanatsal ve entelektüel birikimin de merkezi konumundadır. Büyük şehirler büyük kültür merkezleridir. Bu nedenle şehirler şiirin yurdudur.

Şehir, duygu ve düşüncelerin inceldiği, sözün zarafete büründüğü, estetik bir nitelik kazandığı, sadece anlatmanın değil aynı zamanda güzel anlatmanın da önem kazandığı, sadece söylemenin değil güzel söylemenin de değer arz ettiği, sadece yaşamanın değil güzel yaşamanın da anlam kazandığı, yemenin içmenin bile sanata ve estetiğe büründüğü bir yerdir. İnsanî ilişkilerin formal, ancak rahatsız edici olmayan bir tutuma dönüştüğü bir yerdir. Şehir kültürü sözün ve duyguların işlendiği bir ortamdır. Sözcüklerin duyguların işlendiği bir ortamdır. Bağdat, Şam, Kudüs, Mekke, Semerkant, Tebriz, İsfahan, Buhara, Konya, İstanbul, Kahire, Şam… Atina, Roma, Venedik, Paris, Londra, Berlin… ve diğerleri…

---

* Taşdelen, V. (2013). Şehir Kültürü ve Şiir, *Bizim Külliye*, 56, ss. 18-22.

Şehirlerin bir tarihi olmalı, bir geleneği olmalı, bir havası ve yaşama biçimi olmalı. Hayat, günübirlik esen rüzgârlar gibi esip geçmemeli sokaklarından. Anıtsal yapıları, mabetleri, eğitim kurumları, sanat merkezleri olmalı. Şehir, bu kurum ve merkezleriyle şehirdir; düzeniyle, ahengiyle, sosyal ilişkileriyle şehirdir.

2. Şiir ve Şehir

İnsan şiir söyler. Çünkü insan insana, insan doğaya, insan kendisine ve nihayet Tanrı'ya özlem duyar, güzel ve içtenlikli sözle yaklaşmak ister. İnsan şiir söyler, çünkü güzel söze eğilim duyar. İnsan şiir söyler, çünkü güzel söz etki eder. İnsan şiir söyler, çünkü varlığın anlamını sözde bulur. Şiir, içten bir yakarıştır, içten bir sesleniştir. Şiir, değer olduğu kadar değer de vermektir. Bir güzellik olduğu kadar, güzelliğin kıymetini de bilmektir. Hem seslendiği kişiye, hem söylediği söze, hem yaşanan güzelliğe, hem hissedilen anlama övgüdür. İnsan, şiirle, neyi anlatırsa anlatsın, kendisinden, kendi dünyasından haber verir. Kendisini, kendi hâlini beyan eder. Şiirde dile gelen, insanın dünyasıdır. İnsanın acıları, sevinçleri ve varoluş durumlarıdır. Şiir, insanın yalın hâlidir, sözün yalın hâlidir, varoluşun yalın hâlidir. Şiir, en son söz, en son durumdur; sözün ve varoluşun indirgenemeyen hâlidir. Adeta herkesin, "ben de böyle derdim!", "bu, ancak böyle söylenebilir" diyebileceği bir şeydir.

Bir şehirli şiirler vardır, bir de şiirli şehirler. Şiirli şehir, şiirin yaşandığı, paylaşıldığı, önemsendiği, üretildiği yerdir. Şiirli şehir, şairin evidir; orada itibar görür, orada rahat eder, orya yerleşir, kalbini oraya adar. Bu şehirlerde şiire özel bir önem verilir, insanlar konuşmalarını mısralarla, beyitlerle süslerler. Duygularını, düşüncelerini, yaşantılarını şiirlerle ifade ederler. İnsanlar birbirlerine şiirle bakarlar, şiirle ulaşırlar. Tebriz, İsfahan, İstanbul, Bağdat, Şam, Kahire bu şehirler arasındadır; Roma, Floransa, Paris, Londra, Viyana da. Dünyanın büyük şairleri, bu şehirlerden çıkmıştır. Şiir sanatıyla uğraşmak, gelenek hâline gelmiştir adeta. Bu şehirlerde şiir, bir estetik, bir bilgelik, bir eğitim ve iletişim biçimine dönüşmüştür. İnsanlar acılarını, sevinçlerini şiirlerle ifade etmişlerdir. Nüktelerini şiirlerle, düşüncelerini, deneyimlerini şiirlerle ifade etmişlerdir. Bayramlarını, yaslarını, yenilgi ve zaferlerini şiirlerle ifade etmişlerdir. Şiir, bir faydadır, ancak doğrudan bir fayda değildir. Bir eğitimdir, ancak doğrudan bir eğitim değildir; duyguların estetik terbiyesidir, benliğin güzellikle yoğrulmasıdır. İçin güzelleşmesidir, hislerin arınmasıdır. Güzelliğe duyarlı olmak, güzelliği hissetmek, yaşamak, üretmek ve onu sürekli kılmaktır. Böylece içsel yaşantı, bedenin ham ve doğal yapısından kurtularak estetik bir derinlik kazanır. Güzellik sadece bedende değil, içte de, benlikte de, zihinde de yaşamaya başlar. Şehir kültüründe şiirin, şiirde de şehir kültürünün zarafeti vardır.

Bazı tür şiirler vardır ki, ancak şehirde ortaya çıkabilirler, ancak bir şehir ortamı içinde varlık kazanabilirler. Doğa ve kültür arasındaki orantı, şiirin karakterini de belirler. Her kültür, doğadan kopmadır. Şehirleştikçe doğadan daha da çok, daha çok uzaklaşır insan. Şehirleşmenin derecesi, doğaya olan yakınlığımızı da belirler. İleri bir şehir kültüründe yaşıyorsak doğaya daha uzak bir mesafede bulunuruz. Bu yalnız fiziksel açıdan böyle değildir, bilinç açısında da böyledir. Peki, doğadan daha çok uzaklaşan, doğa ile kendi arasına daha çok mesafe koyan insan, şiire daha yakın bir mesafede mi bulunur; bu söylenebilir mi? Tabii ki, konuyu farklı şiir türleri açısından değerlendirmek gerekir. Şöyle ki: "Türkçede Şiirin Yüklemi Sorunu" başlıklı makalede, Türkçenin ifade imkânları arasında, iki tür şiir biçiminin ortaya çıktığını, bunlardan ilkini, yüklemi "söylemek" olan, "*bir söylem(e) biçimi olarak şiir*", ikincisini ise yüklemi "yapma", "yazma", "düzme" ve "kurma" olan *"bir inşa biçimi olarak şiir"* olduğunu söylemiştik. Temelini şiir tekniğinde bulan, "*bir inşa biçimi olarak şiir"*, şehirli, eğitimli ve kültürlü bir şiirdir. Bu şiir türünde, şiir bir sanat olarak ortaya çıkar. Belli bir kültür, eğitim, bilgi ve gelenek üzerine inşa edilir. İlhamı dışlamamakla birlikte, sözü, bir bilgi, deneyim, ustalık ve teknikle kullanmayı, şiiri kurmayı ve yapmayı ifade eder. Okumanın yazmanın ürünüdür. Bu şiir biçiminin en yetkin örneği olan divan şiiri, duruma göre birden fazla yabancı dil bilmeyi, farklı dillerde şiir inşa edebilmeyi gerektirir. Bu nedenle *"inşa şiir",* yapılan, kurulan estetik bir nesne olarak bir şehir kültürünün şiiridir. Onda eğitim, bilgi, kültür, estetik ve sanat olma bilinci en üst seviyededir. Bu özelliği ile divan şiiri, şehirli şiirdir. Onun şiiri farklı dillerde kurma çabası, sadece bir eğitim olayı olarak görülemez; aynı zamanda şehrin kozmopolit yapısının da bir gereğidir. Zira şair, şiirini farklı dillerde kurarken, şehirli olma bilinci içinde aynı şehri, hatta aynı dünyayı paylaştığı diğer insanlara ulaşma amacı da güder. Bu onun evrensel bir duyarlık içinde olduğu anlamına gelir.

Şiirin doğaya yakın kısmında ise, şiiri doğrudan bir sanat biçimi olarak değil, gündelik hayatta eğitici, öğretici ve yol gösterici bir işlevle düşünen "*bir söylem(e) biçimi olarak şiir"* yer alır. Bir söyleme biçimi olarak şiirde, şiir işlevsel değerdedir. Şair de yerine göre bir öğretmen, ahlâkçı, din adamı, filozof, rehber ve terapist görevi görür. Bu şiir biçimi, gündelik hayattaki karşılığı ile ele alınır. Sanat olma bilinci geri

plandadır. İlham ve içten söyleyiş öne çıkar. Halk şiirindeki yalınlık, sadelik, doğallık, işlevsellik, eğiticilik, etkileyicilik, bu "doğal unsur"la açıklanabilir. "*Söylem(e) biçimi olarak şiir"*, halk içindeki hikmetin, ortak bilinçte yoğrulan bilgeliğin taşıyıcılığını da yapar. Bu nedenle aşina bir sestir; eğitici, öğretici ve yol gösterici bir niteliktedir. Sanat olmaktan ziyade zanaat olmaya yakındır. Bu şiir biçimi daha çok taşrada, ana şehrin dışında, oradaki otantik köy-kasaba kültüründen de beslenerek, belli bir hikmet ve bilgelik geleneği üzerinde, sözün işlevselliğine yönelik bir ifade tarzı benimser. Şiiri ilham üzerine, içe doğuş üzerine kurar. Sözgelimi, şiir öyle bir şey olmalı ki, sürüp giden bir kavgayı, bir savaşı sonlandırabilmeli, dinleyen kişi bir hayat dersi alabilmelidir. Bu şiir biçiminde, söz etkilidir. Zira şair onu kendiliğinden söylemez, söylettirildiğini düşünür; kendisini yüce ilhamın aracısı olarak görür. Şiiri bir sanat olarak değil, içinde belli bir anlamın, içeriğin, ötelerden gelen kutsal esinin bulunduğu ifade biçimi olarak görür. Onun içeriğini, okunarak, düşünerek, kurgulanmış ifadeler oluşturmaz. Kalbe doğuşla gelen ilham oluşturur. Bu özelliği ile gönülden gönle akmayı hedefler. Doğal ortam duyguların da doğal yaşandığı bir ortamdır. Bu nedenle daha sıcak, daha içten ve daha yakıcı söyleyişleri vardır.

Büyük ve antik **ş**ehirler, Braudel'in de dediği gibi genellikle su kenarlarına kurulmuştur. Ya bir nehir, ya bir ırmak geçer içlerinden, ya da bir yanlarını denize dayamışlardır. Nil, Fırat, Dicle, Ren, Sen, Thames, Tuna, Volga nehirleri etrafında kurulan şehirler, bu tür şehirlerdir. Büyük ve antik şehirler, ipe dizilen tespih taneleri gibi akarsuların kenarlarına dizilmişlerdir. Almanya'ya, Rusya'ya, Mısır'a, Türkiye'ye, Irak'a, Suriye'ye, İngiltere'ye, Fransa'ya ve dünyanın diğer yerlerine baktığımızda bu gerçeği görürüz. Sen nehrinin içinde aktığı Paris'i düşünelim, Nil'in hayat verdiği Kahire'yi, Ren nehrinin geçtiği Düsseldorf'u, Heidelberg'i, Diclen'in içinden aktığı Diyarbakır'ı, Bağdat'ı… İstanbul'un içinden nehir değil, deniz geçer; üç deniz birbirine kavuşur. Trabzon, ruhunu Karadeniz'den alır. Bütün denizlerin kıyıları, birer liman ve ticaret kenti olarak, oya gibi büyük şehirlerle süslüdür. Neresinden bakarsak bakalım, şehirlerin kaderi, su ile yazılır. Şehrin su ile ilişkisi, sadece insanların yaşam standartlarına değil, onların kültür ve göreneklerine, giderek şiirin oluşum sürecine de yansır. Nehirler, şairlerin şiirlerinde yer alır. Denizler, şairlerin şiirlerinde yer alır. Şiir, deniz, ırmak, nehir, doğa; bütün bunlar akraba kelimelerdir. Yahya Kemal'in şiirlerini düşünelim: Boğaz'ın güzellikleri sıkça dile gelir onlarda. İstanbul'un güzellikleri, yeniden hayat bulur. Kahire'den söz eden şiirler, Nil'den de söz ederler. Elazığ'dan Diyarbakır'dan, Bağdat'tan bahseden şiirler, Fırat ve Dicle'den de bahseder; tıpkı *"Ayın çekimine uğradım Dicle'nin kurmuş dudağında"* diyen şair gibi. Şunu söylemek mümkün: Her büyük ve antik şehrin, suyla bir aşkı ve izdivacı vardır. Suyu olmayan şehirlerin imkânları da kısıtlı, ufukları da kapalıdır. Bunun şiir kültürüne yansıması kaçınılmazdır. Nehirler, denizler, akarsular yalnız coğrafyaya hayat vermez, şairlerin şiirlerine de hayat verir. Şehrin silueti yalnız denize, ırmağa, nehre düşmez, bütün bunlarla birlikte şiire de düşer. Suya düşen yakamozlar, şairlerin duygularına da düşer. Denizde parlayan mehtap, şairlerin iç dünyalarında da karşılık bulur. Irmaklar, nehirler yalnız şehirlerden değil, şairlerin bilinçlerinden de geçer, orayı da yeşertir. Denizin enginliği yalnız şehre genişlik ve ufuk kazandırmaz, şairi de derin hülyalara sevk eder.

Şehir, insanların, kültürlerin, duyguların, dünyaların karıştığı ve kaynaştığı bir yer olarak "öteki" duygusunun güçlü olduğu yerdir. Yasa ve görenek, en çok bunu ifade eder. Yasalar, gerek etik gerekse hukuk anlamında, bizi diğer insanlarla bir araya getirirler, onlarla olan ilişkilerimizi düzenlerler. Dolayısıyla, şehir hayatı, öteki duygusunun geliştiği bir mekândır. Bu noktada şu söylenebilir: Şiir de bir bakıma öteki duygusundan kaynaklanır. Öteki için yazılır, ötekiden dolayı yazılır, ötekine ulaşmak için, ötekiyi sevmek için yazılır. Şehir hayatı, bizi ötekiyle karşılaştırdığı her bir anda, bir şiir fırsatı da sunar. Her karşılaşmamız bir fırsattır; şiir okumak, şiir söylemek, şiir yaşamak, şiir almak ve şiir vermek için.

Mekân, yalnız fiziksel olarak tutmaz insanı, zihin yapısı ve ruh hâli olarak da sarıp sarmalar. Zihnin şekillenmesinde, dünya algısının oluşumunda önemli bir unsurdur. Çocukluğumuz nerede geçmişse, dili nerede öğrenmişsek, ömrümüzün geri kalanı da farkında olmadan oranın algıları içinde geçer. Dağ derken oranın dağını, ırmak derken oranın ırmağını, çayır derken oranın çayırını, göl derken oranın gölünü hatırlarız. Dünyayı algılama ve anlamlandırma kategorilerimiz bu dönemde oluşur. Mekân, çocukluğumuzda işler içimize. Bu nedenle şiirin şehri genellikle içinde çocukluğumuzun geçtiği şehirdir. Sokak onun sokağı, yol onun yolu, cadde onun caddesi, dükkân onun dükkânı, bakkal onun bakkalı, fırın onun fırınıdır. Kim kendi şehri dışında bir şehre vurulursa, onu kendi şehrini sevdiği gibi sever, kendi şehriyle sever. Sokaklarını kendi şehrini sevdiği gibi, caddelerini kendi şehrini sevdiği gibi, insanlarını kendi şehrinin insanlarını sevdiği gibi sever. Dolayısıyla, şiir ve şehir ilişkisi bağlamında atılabilecek düğümlerden birisi de, şairlerin şehir tecrübesi ile ilgilidir. İçinde yaşadıkları şehir, onların dünya ve evren algısına siner. Hayatı bu şehirde gördükleri varoluş değerlerine göre algılarlar. Varoluşu bu şehirlerden edindikleri ifade biçimleri ile dile getirirler. İçinde yetiştiği şehirler, kişiyi, davranış biçimi, yaşama ve düşünme tutumları açısından etkiler; şehir, farkında bile olmadan onların bilincine ve kimliğine siner.

Şiir şehri kuran ve üreten şuurdur. Şiir, şehrin etiği ve estetiğidir. Şiir şehirde doğar, şehir de şiirde. Şiir şehri çoğaltır, şehir de şiiri. Şiir kültürü, nezaketi ve zarafeti çoğaltır, zarafet ve nezaket de şiiri. Her şair bir şehirden bakar, bir şehirden seslenir. Her şairin bir şehri vardır. Şiir ve şehir ilişkisi, günümüzde daha ileri boyuta taşınmıştır. Modern şiir, doğadan kopuk bir şiirdir, kültürün ve şehrin şiiridir. Hem tema, figür açısından, hem de söyleyişteki eda ve içtenlik açısından, modern şiir, tümüyle kurma ve yapma bir şiirdir. Şair, bir dosta, kendisini dinleyen tanıdık birine değil de yabancı birine seslenir gibi seslenir. Bu da şiirindeki içtenlik unsurunu azaltır, buna karşın "gösteri" yönünü artırır. Bu yüzden şiirinde, yer yer kendini açmak yerine kapatmayı, göstermek yerine gizlemeyi, haykırmak yerine sumayı tercih edebilir. Modern şiirde, şairin, sanki kendi şiirinde yaşayamama, kendi şiirinde kendini ifade edememe sorunu var gibidir. Öte yandan şehirlerin *ethos*'u bozuldukça şairlerin *ethos*'u, şairlerin *ethos*'u bozuldukça da şehirlerin *ethos*'u bozulur. Bir zamanlar, İstanbul'un bir taşı için acem mülkünü feda eden şair bilinci, zaman gelir ona "aziz İstanbul" diye seslenir. Bunun ardından gelen "Ula İstanbul"u anlamak zordur tabii. O da ancak şairdeki ve şehirdeki zihniyet değişimi ile açıklanabilir. Zihniyet değişir, şehirler de değişir; şehirler değişir, zihniyet de dönüşüme uğrar. Görünen o ki, modern zamanlarla birlikte ortaya çıkan zihniyet değişikliğinden, şehir ve şiir ilişkisi de fazlasıyla payını almıştır.

Sonuç

Şehir kültürü, poetikayı, şiir geleneğini, şiir tekniğini, şiir felsefesini üreten ortamıyla, *"bir söylem(e) biçimi olarak şiir"* için olmasa da, *"bir inşa biçimi olarak şiir"* için asli bir unsur olarak görülebilir. Şiirin bir sanat olarak ortaya çıkması, bir eğitiminin ve kültürünün, bir düşüncesinin ve geleneğinin olması, onu şehir kültürüne ait bir üretim hâline getirir. Şiir, şehir kültürüne ait olmakla kalmaz, şehir de şiir kültürüne ait bir yapılanma olarak ortaya çıkar; zira şiir de şehir kültürünü oluşturan bir unsurdur. Eğer bir şehrin kültüründe şiir yer almazsa, henüz orası şehir olma sürecini tamamlamamış, bilinci ve hafızası olgunlaşmamış demektir. Şehir, şiir kültürü için ne kadar gerekliyse, şiir de şehir kültürünün tamamlanması açısından o kadar gereklidir. Zira şiir, sanat biçimini de aşan bir içeriğe sahiptir. O, sadece bir sanat değil, yerine göre bir bilgelik, yerine göre bir muhabbet, yerine göre bir hikmet, yerine göre bir iletişim kültürüdür. Şiir, insanların "kendisine katıldığı" bir şeydir. Yûnus'tan bir mısra okuyup kendimizi ifade ederken, Fuzûli'den bir beyit okuyup duygularımızı anlatırken, Yahya Kemal'den bir dörtlük okuyup kendi beğenimizi ortaya koyarken, bir türkünün redifini tekrarlayıp kendi hâlimizi beyan ederken, şiirdeki ruh hâline de katılırız. Bu katılımla, şair bilinci, bireysel bir duyarlık olmaktan çıkarak toplumsal bir algılayış biçimine dönüşür.

Buna göre, şiir, şehri kuran bilinçte de vardır. İnsan yalnız aklıyla değil, gönlüyle de kurar şehri. Sadece simetri, geometri, matematik, orantı, teknoloji ve fabrika değildir şehir; gönül de şehrin bir yerinde yaşar, aşk da. Ve o, şehrin maneviyatını ve vicdanını oluşturur, insanlığı besleyen değerler pınarını oluşturur. Sular orada durulur, insan orada kendi içine akar, göz orada kendi içine bakar, bilinç orada kendi farkına varır. Şiir, orada vicdanın dilini kullanır. Bu dil, evrensel bir dildir. İnsan şiiri ararken, insanlığın bu ortak dilini de arar, iyiliği ve güzelliği de, sevgiyi ve merhameti de arar. İnsan, şiirin dilini işitince, çoktan beri karşılaşmadığı bir dostun sesini işitmiş gibi olur; "işte böyle olmalı" der. Şiirin hakikati daha yumuşak ve sert dokunuşlarla çarpar yüreğe; uyarır, uyandırır. Bu nedenle daha hızlı ve daha derinden bir dönüşüm sağlar. Bu nedenle şiir, şehrin kendi kendini iyileştirme, dinginleştirme, kendi kendini sorgulama, kendi kendini anlama yollarından biridir. Bir şehirde şairler yaşıyorsa, orada iyilik var demektir; bir şehir şiirli şehirse oranın vicdanı hâlâ duyarlığını yitirmemiş demektir. Şehri, sermaye değil, gönlün ve şiirin değerleri kurtaracaktır. Şehri görkemli yapıları, alışveriş merkezleri, festival alanları, yer altı tünelleri değil, şiirleri kurtaracaktır. Bir şehir için sahip olduğu şair/şiir duyarlığı parklar, bahçeler ve yeşil alanlar gibidir. Kuşların nasıl ki konabilecekleri dallara ihtiyaçları varsa, aynı şekilde insanların da vicdanlarını duyarlı hâle getirebilecekleri, hislerini tazeleyebilecekleri, gönüllerini arındırabilecekleri, güzellik ve iyilik duygularını ateşleyebilecekleri şiirli şehirlere, şiirli parklara, şiirli hanelere, şiirli okullara ihtiyaçları vardır. Ne de olsa şehri, savaşçı ve sermayeci ruhlar değil, şiirli bilinçler kurtaracaktır. Şehir, şiiri kaybetmemelidir, şiirin değerlerinden uzaklaşmamalıdır. Aksi hâlde, şiirin ölümü, şehrin de ölümü olacaktır.